

DoJ/OPDAT

REVIZIJA FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA U
FUNKCIJI OTKRIVANJA FINANSIJSKOG KRIMINALA

Hotel “Bristol” Sarajevo
21. februara 2017.

Mr. sc. Ranko Batinić,
ovlašćeni revizor i
vještak ekonomske struke

CILJ PREZENTACIJE

Bolje razumijevanje izvještaja o
reviziji finansijskih izvještaja i
izvještaja vještaka ekonomske struke.

SADRŽAJ

1. Uvod
 2. Finansijski izvještaji (okvir, cilj, odgovornost)
 3. Izvještaji o reviziji (okvir, cilj)
 4. Mišljenje revizora (vrste)
 5. Negativno mišljenje (primjeri)
 6. Kratak osvrt na izvještaje vještaka ekonomske struke
- Zaključak

1. UVOD

Poznato je da su rađena mnogobrojna istraživanja na temu prevara i finansijskog kriminala. Riječ je uglavnom o istraživanjima stranih autora, dok se relativno mali broj domaćih autora bavi tim istraživanjima.

Međutim, mnogi indikatori upućuju na zaključak da je sve veći broj onih koji se praktično bave tim pitanjima.

1. UVOD - nastavak

Jedno istraživanje u vezi s izvršiocima prevara i pronevjera je pokazalo da:

- 5% ljudi niko ne može spriječiti da ukradu;
- 5% niko ne može natjerati da ukradu;
- **90% čekaju priliku da ukradu.**

Tačno je da se prevare, uglavnom, dešavaju tamo gdje su kontrole slabe.

1. UVOD – nastavak

Prema nekim istraživanjima, finansijske prevare koje su počinili visokopozicionirani rukovodioci nanose tri puta veću štetu nego prevare počinjene od strane menadžera srednjeg i nižeg nivoa, i više od devet puta u odnosu na prevare koje su počinili svi ostali zaposleni.

2. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI (FI)

Okvir za izradu FI opšte namjene

- MRS;
- MSFI;
- Zakon o računovodstvu i reviziji;
- drugi računovodstveni i poreski propisi

Cilj izrade FI opšte namjene

Obezbjeđenje informacija o finansijskoj poziciji, finansijskom uspjehu i tokovima gotovine.

2. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI (FI)- nastavak

Odgovornost

Rukovodstvo organizacije je odgovorno za sastavljanje i objektivnu prezentaciju FI, u skladu s MRS, MSFI i računovodstvenim propisima, kao i za interne kontrole relevantne za pripremu FI koji ne sadrže pogrešne informacije.

3. IZVJEŠTAJI O REVIZIJI FI

Okvir

- Međunarodni standardi revizije (MSR);
- Zakon o računovodstvu i reviziji;
- drugi računovodstveni propisi.

Cilj

Primarni cilj revizije je izražavanje mišljenja o tome da li FI istinito prikazuju stanje imovine, obaveza, kapitala i rezultata, u skladu s važećim standardima finansijskog izvještavanja.

4. MIŠLJENJE REVIZORA

Vrste

- pozitivno;
- mišljenje s rezervom;
- *negativno*;
- uzdržavajuće.

5. NEGATIVNO MIŠLJENJE

Okolnosti u kojima se izražava negativno mišljenje:

- neadekvatna primjena načela stalnosti poslovanja;
- **efekat greške u FI je materijalno značajan i prožimajući;**
- neadekvatno objelodanjivanje u napomenama.

IZVJEŠTAJ REVIZORA S NEGATIVNIM MIŠLJENJEM – Primjer 1

Negativno mišljenje

Po našem mišljenju, zbog značaja pitanja navedenih u pasusu Osnov za izražavanje negativnog mišljenja, Finansijski izvještaji JP „Neretva”, ne prikazuju istinito i objektivno, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2015. godine, u skladu s propisanim okvirom finansijskog izvještavanja.

IZVJEŠTAJ REVIZORA S NEGATIVNIM MIŠLJENJEM - Primjer 1 - nastavak

Osnov za izražavanje negativnog mišljenja

Kao što je navedeno u Napomeni br. 10, Uprava JP „Neretva” nije izvršila procjenu i ispravku vrijednosti potraživanja od preduzeća „Velež” d.o.o. u iznosu 2.100.000 KM, shodno članu 30. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama JP. Navedena potraživanja su evidentirana na osnovu manjka „robe” date na uskladištenje.

IZVJEŠTAJ REVIZORA S NEGATIVNIM MIŠLJENJEM - Primjer 1 - nastavak

Napomena br.10

Na bilansnoj poziciji Druga kratkoročna potraživanja iskazan je iznos 2.100.000 KM. Navedeni iznos predstavlja saldo preneseno iz 2014. godine, a odnosi na potraživanja od preduzeća „Velež” d.o.o. po osnovu utvrđenog manjka „robe” date na uskladištenje. Prema pisanoj izjavi direktora preduzeća „Velež” d.o.o., roba je potrošena za potrebe tog Preduzeće jer su im dobavljači obustavili isporuku. Direktor je , takođe, izjavio da će obaveze izmiriti čim Preduzeće bude finansijski sposobno, zbog čega nije pokrenut s. spor.¹⁴

IZVJEŠTAJ REVIZORA S NEGATIVNIM MIŠLJENJEM - Primjer 2

Negativno mišljenje

Po našem mišljenju, zbog značaja pitanja navedenih u pasusu Osnov za izražavanje negativnog mišljenja, Finansijski izvještaji JP „VRBAS”, ne prikazuju istinito i objektivno, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2015. godine, u skladu s propisanim okvirom finansijskog izvještavanja.

IZVJEŠTAJ REVIZORA S NEGATIVNIM MIŠLJENJEM - Primjer 2 - nastavak

Osnov za izražavanje negativnog mišljenja

Kao što je navedeno u Napomeni br. 15, Uprava JP „VRBAS” nije izvršila procjenu i ispravku vrijednosti potraživanja od kupca „UNA” d.o.o. u iznosu 1.700.000 KM, shodno članu 42. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama JP.

IZVJEŠTAJ REVIZORA S NEGATIVNIM MIŠLJENJEM - Primjer 2 - nastavak

Napomena br.15

Na bilansnoj poziciji Potraživanja od kupaca iskazan je iznos 2.300.000 KM. Dio tog iznosa (1.700.000 KM) odnosi se na potraživanje od kupca „UNA” d.o.o.

Potraživanje je evidentirano na osnovu faktura za robu isporučenu u 2014. godini, a isto je usaglašeno sa stanjem na dan 31.12.2015., zbog čega nije izvršena ispravka njihove vrijednosti, niti je pokrenut sudski spor.

IZVJEŠTAJ REVIZORA S NEGATIVNIM MIŠLJENJEM - Primjer 3

Negativno mišljenje

Po našem mišljenju, zbog značaja pitanja Navedenih u pasusu Osnov za izražavanje negativnog mišljenja, Finansijski izvještaji JP „DRINA”, ne prikazuju istinito i objektivno, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2015. godine, u skladu s propisanim okvirom finansijskog izvještavanja.

IZVJEŠTAJ REVIZORA S NEGATIVNIM MIŠLJENJEM - Primjer 3 - nastavak

Osnov za izražavanje negativnog mišljenja

Kao što je navedeno u Napomeni br. 21, nije izvršen obračun amortizacije opreme koja nije korišćena u 2015. godini, što je suprotno paragrafu 55. MRS 16. Efekat navedene greške je precijenjen finansijski rezultat tj. iskazan je manji gubitak do visine kapitala za 360.000 KM.

IZVJEŠTAJ REVIZORA S NEGATIVNIM MIŠLJENJEM - Primjer 3 - nastavak

Napomena br.21

Zbog smanjenog obima poslovnih aktivnosti, u 2015. godini, nije korišćena oprema u pogonu „A”, zbog čega je Uprava JP odlučila da se ne obračunava amortizacija na opremu montiranu u tom pogonu. Efekat nevedene odluke je uticao na smanjenje troškova amortizacije za 360.000 KM.

6. KRATAK OSVRT NA IZVJEŠTAJE VJEŠTAKA ES

Vještak, kao posebna vrsta svjedoka, na bazi stručnog znanja i tehničkih vještina, utvrđuje i ocjenjuje činjenice koje imaju važnost za rasvjetljenje i rješenje pravne stvari.

Izvještaj vještaka kao dokazno sredstvo u krivičnom postupku najčešće sadrži i nalaz i mišljenje vještaka.

6. KRATAK OSVRT NA NA IZVJEŠTAJE VJEŠTAKA ES - nastavak

Nalaz vještaka

Predstavlja utvrđivanje činjenica važnih za rasvjetljenje i rješenje krivične stvari, putem posebnih stručnih znanja i/ili posebne tehničke vještine.

Mišljenje vještaka

predstavlja stručno mišljenje o utvrđenim činjenicama

6. KRATAK OSVRT NA IZVJEŠTAJE VJEŠTAKA ES - nastavak

Posebna znanja i vještine

Da bi profesionalno obavio vještačenje i izradio kvalitetan izvještaj, vještak ekonomske struke mora da ima znanja i vještine iz: računovodstva, revizije, ekonomike, statistike i informatike, te da poznaje komunikacijske vještine.

U protivnom...

6. KRATAK OSVRT NA IZVJEŠTAJE VJEŠTAKA ES - nastavak

Primjer izjave sadržane u izvještaju VES

„ Direktor JP „YX” kod prodaje i isporuke „robe” nije se pridržavao uslova prodaje, tako da su prema dokumentaciji i evidencijama stvorena dugovanja kod kupaca koja se tretiraju kao sporna i sumnjiva potraživanja, tj. potraživanja isporučioaca JP „YX” koja se ne mogu naplatiti zbog nastalih raznih uslova (dugotrajne blokade kupca, stečaja i likvidacije

6. KRATAK OSVRT NA IZVJEŠTAJE VJEŠTAKA ES - nastavak

kupaca i slično). Ova sumnjiva i sporna potraživanja verifikovana kao takva, odnosno nenaplativa iznose u obuhvaćenom periodu ukupno 500.000 KM, za koji iznos su umanjeni prihodi JP „YX”, što predstavlja i visinu štete za javno preduzeće, a korist za kupca”.

ZAKLJUČAK

Bez obzira što je samo sud nadležan da odredi da li određena poslovna transakcija predstavlja kriminalnu radnju, revizori u postupku revizije mogu da identifikuju neusklađenosti koje imaju elemente krivične odgovornosti.

ZAKLJUČAK – nastavak

Objelodanjivanje tih neusklađenosti u izvještajima o reviziji finansijskih izvještaja subjekata od javnog interesa, ali i ostalih privrednih društava, može da inicira krivičnu istragu. Potrebno je veću pažnju posvetiti stručnoj analizi svih finansijskih izvještaja s izraženim negativnim mišljenjem.

ZAKLJUČAK – nastavak

Dobrom saradnjom pravosudnih institucija i revizora, može se na efikasan način otkriti finansijski kriminal.

HVALA NA PAŽNJI